

Новоотпуснатите пенсии през 2013 г.

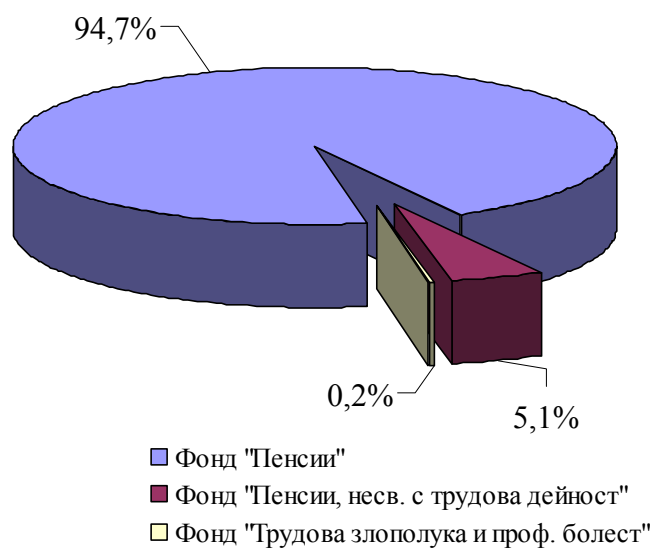
Гинка Връбчева, Илияна Бояджиева,
Актьори, Дирекция АПП

Броят на новоотпуснатите пенсии през 2013г. зависеше от променящите се условия за пенсиониране, според последните промени в осигурителното законодателство. През 2013 г. възрастта и осигурителният стаж по чл. 68, ал.1 и ал.2 от КСО бяха повишени с 4 м. и достигнаха равнище съответно от 60 г. и 8 м. и 34 г. и 8 м. за жените и 63 г. и 8 м. и 37 г. и 8 м. за мъжете. Беше повишена с 4 месеца и възрастта за пенсиониране при условията на чл. 68, ал.3 и § 4 от ПЗР на КСО, а също беше въведена изискуема възраст за пенсиониране на военнослужещите от Българската армия(БА).

Общо през 2013 г. са се пенсионали 81 301 лица, с 8578 или 9,5 на сто по-малко спрямо 2012 г. Лични пенсии са получили 71 531 пенсионери (с 4 679 или 6,1 на сто по-малко спрямо 2012 г.), а наследствени – 9 770 (с 3899 или 28,5 на сто по-малко спрямо 2012 г.).

Разпределението на пенсионерите с новоотпуснати първи пенсии по фондове на държавното обществено осигуряване (ДОО) е показано на *фиг. 1*.

Фиг. 1 Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати първи пенсии по фондове

Пенсионали се лица през 2013 г. с лични пенсии

1. Брой на пенсионерите с лични пенсии през 2013 г. по вида на отпуснатата им пенсия.

Най-голям дял от всички пенсионирали се лица през 2013 г. с лични пенсии, заемат пенсионерите с пенсии за осигурителен стаж и възраст (по чл. 68 от КСО и § 4 от ПЗР на КСО¹) - 52,8% (през 2012 г. са били 55,3%). През 2013 г., 37 802 лица са получили лични пенсии за осигурителен стаж и възраст. Спрямо 2012 г. има намаление на този брой с 4339 (10,3%).

¹ Лицата, пенсионирали се по § 4 от ПЗР на КСО са неразделна част от пенсионерите за осигурителен стаж и възраст по чл.68 от КСО.

От броя на лицата, на които е отпусната лична пенсия за осигурителен стаж и възраст, 21 297 (56,3%) лица са се пенсионирали със смесен осигурителен стаж (с 1 674 или 7,3% по-малко от тези през 2012 г.), 16 358 (43,3%) лица са полагали труд при условията на трета категория (с 2 691 или 14,1% по-малко от тези през 2012 г.) и 145 (0,4%) лица от първа и втора категория (с 27 или 22,9% повече от тези 2012 г.). Намалението на броя на пенсиониращите се за осигурителен стаж и възраст се дължи на увеличението на осигурителния стаж и възраст с по 4 месеца от началото на 2013 г.

Пенсиите отпуснати при условията на чл. 69 са 1 472, което е с 1 357 (48,0%) по-малко в сравнение с 2012 г. Тези пенсии са 2,1% от всички новоотпуснати лични първи пенсии.

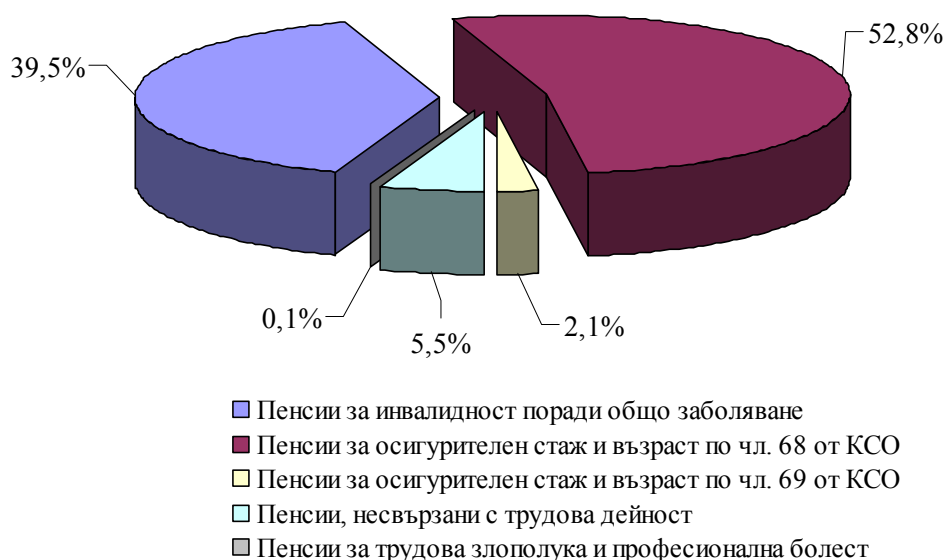
През 2013 г. 28 217 лица са получили лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване, чийто относителен дял в съвкупността от всички новоотпуснати лични първи пенсии е 39,4% (през 2012 г. – 36,0 %). Увеличението в абсолютния брой на този вид пенсии спрямо предходната година е 765 (2,8%). Увеличението в относителния дял на новоотпуснатите лични инвалидни пенсии в съвкупността от всички новоотпуснати лични първи пенсии с 3,4% се дължи на намаление в броя на новоотпуснатите лични пенсии за осигурителен стаж и възраст.

Във фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност” през 2013 г. се наблюдава увеличаване на броя на пенсионираните се с лични пенсии с 262 (7,1%) спрямо нивото през предходната година. Увеличението се дължи главно на социалните пенсии за инвалидност, които се увеличават със 127 (3,9%) спрямо 2012 г. През 2013 г. 3 382 лица са получили социални пенсии за инвалидност. От фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност” през 2013 г. са отпуснати още 17 пенсии за военна инвалидност, 151 персонални пенсии и 392 социални пенсии за старост..

Броят на новоотпуснатите втори социални пенсии за инвалидност през 2013 г. е 40 212. Наблюдава се известно увеличение през 2013 г. спрямо броя през 2012 г. с 2395 (6,3%).

Пенсионерите с новоотпуснати лични първи пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест през 2013 г. са 98, което е с 10 (9,3%) пенсии по-малко в сравнение с 2012 г.

Фиг. 2 Структура на новоотпуснатите лични първи пенсии по видове

2. Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии през 2013 г. по възраст и осигурителен стаж

a) разпределение по възраст

Средната възраст на пенсионираните лица през 2013 г. се е запазила на нивото от 2012 г. - 56,2 години. Спрямо 2012 г., когато средната възраст на пенсионерите с новоотпуснати пенсии е била за мъжете и жените съответно 56,5 и 55,8 години през 2013 г. се наблюдава увеличение на средната възраст за пенсиониране при мъжете до 56,6 години за сметка на намалението на същата при жените до 55,7 години.

Разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път лични пенсии през 2012 г. и 2013 г. е показано в таблица 1.

Таблица 1. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път лични пенсии през 2012 г. и 2013 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2012 г.		2013 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	76 210	100,0%	71 531	100,0%
до 44 г.	8 839	11,6%	8 497	11,9%
от 45 г. до 49 г.	5 402	7,1%	5 155	7,2%
от 50 г. до 54 г.	8 919	11,7%	8 364	11,7%
от 55 г. до 59 г.	13 765	18,1%	13 298	18,6%
от 60 г. до 64 г.	31 895	41,9%	28 513	39,9%
от 65 г. до 69 г.	6 778	8,9%	7 066	9,9%
от 70 г. до 74 г.	524	0,7%	560	0,8%
от 75 г. до 79 г.	58	0,1%	53	0,1%
над 80 г. и повече	30	0,04%	25	0,03%

Средната възраст на пенсионираните се през 2013 г. с лична пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 е 61,6 години, докато през 2012 г. е била 61,4.

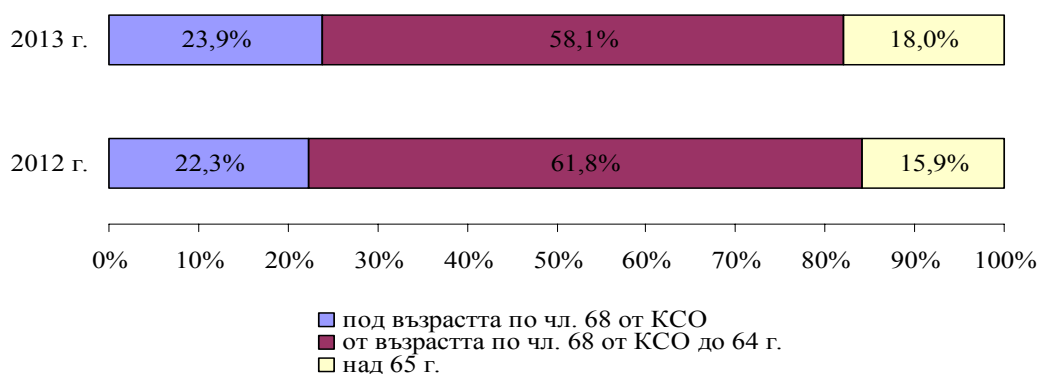
В таблица 2 е показано разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 през 2012 г. и 2013 г.

Таблица 2. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 през 2012 г. и 2013 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2012 г.		2013 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	42 141	100,0%	37 802	100,0%
до 44 г.	6	0,01%	5	0,01%
от 45 г. до 49 г.	486	1,2%	469	1,24%
от 50 г. до 54 г.	1 873	4,4%	1 814	4,80%
от 55 г. до 59 г.	5 636	13,4%	5 330	14,10%
от 60 г. до 64 г.	27 445	65,1%	23 361	61,80%
от 65 г. до 69 г.	6 481	15,4%	6 624	17,52%
от 70 г. до 74 г.	165	0,4%	156	0,41%
от 75 г. до 79 г.	37	0,1%	27	0,07%
над 80 г. и повече	12	0,03%	16	0,04%

На фигура 3 е показано структурното разпределение на пенсионерите с отпуснати за пръв път пенсии през 2012 г. и 2013 г. за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, като възрастите са разделени на следните групи: под възрастта по чл. 68, от възрастта по чл. 68 до 64 г. и над 65 г.

Фиг. 3 Структурно разпределение на пенсионерите с отпуснати за пръв път пенсии през 2013 г. и 2012 г. за осигурителен стаж и възраст по чл. 68

Под законоустановената пенсионна възраст – 60 г. и 8 мес. за жените и 63 г. и 8 мес. за мъжете са се пенсионирали 23,9% от новите пенсионери. Причината за това е възможността за ранно пенсиониране по § 4 от ПЗР на КСО на работещите при тежки условия на труд. За сравнение - през 2012 г. 22,3 % от новите пенсионери са били под законоустановената пенсионна възраст по чл. 68 от КСО.

Прави впечатление, че през 2013 г. се е увеличил относителният дял на лицата над 65-годишна възраст, които поради наличие на недостигащ стаж се пенсионирали по чл. 68, ал. 3 от КСО.

В абсолютно изражение броят на лицата, пенсионирали се през 2013 г. по § 4 от ПЗР на КСО и чл. 68, ал.3 не се е променил значително в сравнение с 2012 г. Намалял е по-осезаемо броят на лицата пенсионирали се на възраст между 60 и 64 г., което относително увеличава броят на лицата с ранно пенсиониране и с непълнен осигурителен стаж.

Лицата, пенсионирани с лични пенсии по чл. 69 от КСО през 2013 г. са на средна възраст 50,5 години, докато по този показател през 2012 г. нивото е било 49,7 години. Средната възраст на пенсиониране при мъжете и жените през 2013 г. е съответно 50,4 години и 53,7 години. Забележимото увеличение на средната възраст на военните пенсионери се дължи на въведената само за 2013г. възраст за пенсиониране по чл. 69 от КСО за военнослужещите от БА.

Разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път пенсии през 2012 г. и 2013 г. за инвалидност поради общо заболяване е показано в таблица 3.

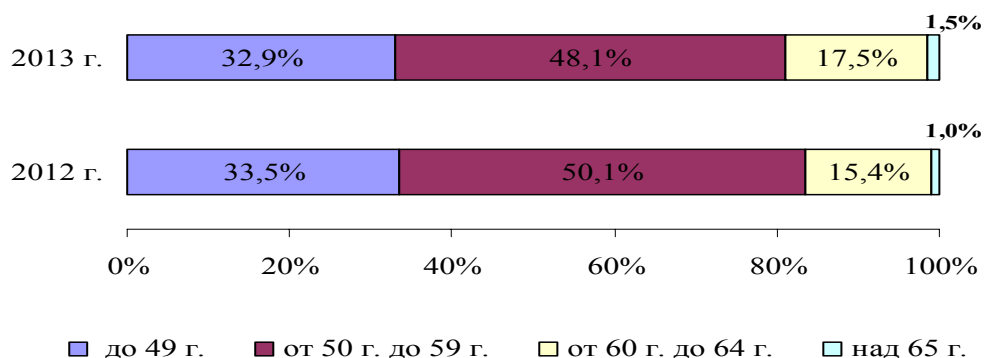
Таблица 3. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път лични пенсии през 2012 г. и 2013 г. за инвалидност поради общо заболяване

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2012 г.		2013 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	27 452	100,0%	28 217	100,0%
до 44 г.	5 572	20,3%	5 591	19,8%
от 45 г. до 49 г.	3 628	13,2%	3 692	13,1%
от 50 г. до 54 г.	6 147	22,4%	5 957	21,1%
от 55 г. до 59 г.	7 595	27,7%	7 620	27,0%
от 60 г. до 64 г.	4 227	15,4%	4 937	17,5%
от 65 г. до 69 г.	260	0,9%	396	1,4%
от 70 г. до 74 г.	21	0,1%	22	0,1%
от 75 г. до 79 г.	1	0,004%	2	0,01%
над 80 г. и повече	1	0,004%		

Има увеличение в средната възраст на пенсионерите се през 2013 г. с лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване на 52,1 години, докато през 2012 г. е била 51,7. През 2013 г. средната възраст на мъжете и жените, пенсионирали се за инвалидност поради общо заболяване, е съответно 53,1 години и 51,0 години. През 2012 г. тези възрасти са съответно 52,9 години и 50,5 години.

На фигура 4 е показан относителния дял на пенсионерите с отпуснати за пръв път лични пенсии през 2012 г. и 2013 г. за инвалидност поради общо заболяване като възрастите са разпределени на следните групи.

Фиг. 4 Структурно разпределение на пенсионираните през 2012 г. и 2013 г. с лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване

Както през 2012 г. и през 2013 г. с най-висок относителен дял е групата с възрасти от 50 до 59 г. – 48,1% за 2013 г., причините са както в по-високата заболяемост на населението в по-високите възрастови групи, така и в желанието да се допълва доход, макар и с ниска инвалидна пенсия, при несигурността в икономическите условия, особено за по-възрастните осигурени лица.

Прави впечатление, че през 2013 г. намалява абсолютно и относително броят на новоотпуснатите лични инвалидни пенсии на възрасти до стандартната пенсионна възраст по чл. 68, ал.1 и се увеличава броят на отпуснатите след тази възраст. Лицата на които не им достига осигурителен стаж за да се пенсионират за ОСВ поради покачващите се изисквания за стаж, при наличие на заболяване използват възможността да получат инвалидни пенсии вместо пенсии за ОСВ.

б) разпределение на пенсионерите по осигурителен стаж

Разпределението на пенсионерите с отпуснати през 2013 г. лични първи пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 по индивидуален коефициент, години осигурителен стаж и пол е показано в таблица 4.

Таблица 4. Разпределение на пенсионерите с отпуснати през 2013 г. лични първи пенсии по чл. 68 по индивидуален коефициент, години осигурителен стаж и пол

	Групи на индивидуалния коефициент	Общо			мъже			жени		
		брой	ср.трудова стаж		брой	ср.трудова стаж		брой	ср.трудова стаж	
			превърнат	действ.		превърнат	действ.		превърнат	действ.
	общо :	37 802	37,7	34,8	19 964	39,4	35,0	17 838	35,9	34,5
1	Без инд. коеф.*	22 868	38,0	35,3	12111	39,5	35,4	10 757	36,3	35,1
2	до 0,500	265	31,1	29,3	71	30,9	28,4	194	31,2	29,6
3	от 0,501 до 1,000	6 811	35,8	33,3	2881	37,7	33,9	3 930	34,4	32,8
4	от 1,001 до 1,200	2 347	37,4	33,8	1374	38,9	33,8	973	35,2	33,9
5	от 1,201 до 1,400	1 662	38,1	34,2	1026	39,4	34,0	636	36,0	34,5
6	от 1,401 до 1,600	1 101	38,5	34,4	684	39,6	34,4	417	36,7	34,6
7	от 1,601 до 1,800	664	39,6	35,1	423	40,7	34,6	241	37,5	35,9
8	от 1,801 до 2,000	479	39,7	34,8	301	40,9	34,7	178	37,6	35,1
9	от 2,001 до 2,500	729	40,9	35,9	459	42,2	35,9	270	38,7	35,9
10	от 2,501 до 3,000	506	42,8	36,9	361	44,4	37,2	145	38,6	36,3
11	от 3,001 до 4,000	350	41,5	37,2	256	43,2	37,8	94	36,9	35,5
12	от 4,001 до 6,000	18	42,0	39,3	16	42,0	39,2	2	41,5	39,9
13	от 6,001 до 8,000	1	34,5	32,5	1	34,5	32,5			
14	от 8,001 до 10,000									
15	над 10,000	1	39,6	39,5				1	39,6	39,5

* Без индивидуален коефициент - отпусната на минимален размер

Средният осигурителен стаж на пенсионираниите с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2013 г. е 37,7 години превърнат стаж към трета категория труд, а през 2012 г. е бил - 37,8 години. В действителния трудов стаж има намаление от 35,0 години през 2012 г. на 34,8 години през 2013 г. Намалението на средния осигурителен стаж, макар и с малко, се дължи на по-високия относителен дял на пенсионерите по § 4 от ПЗР на КСО и чл. 68, ал.3.

Средният осигурителен стаж на пенсионираниите през 2013 г. с лични пенсии по чл. 69 от КСО е 48,3 години превърнат (30,7 години действителен), докато през 2012 г. е бил 46,2 години превърнат и 29,7 години действителен. Отново основната причина за увеличението с 1 година на действителния стаж на пенсионерите по чл. 69 от КСО в сравнение с 2012 г. е условието за възраст при пенсиониране за военнослужещите от БА.

Средният осигурителен стаж на пенсионираниите се през 2013 г. с лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване е 18,3 години, докато през 2012 г. е бил 18,5. Средният осигурителен стаж при лицата с намалена работоспособност над 90 % е 19,0 години, при тези с намалена работоспособност от 71 до 90 % - 18,8 години, а на лицата с намалена работоспособност от 50 до 70 % - 18,0 години.

3. Средни размери на новоотпуснатите пенсии

Първоначално пенсиите без изчислен индивидуален коефициент се отпускат на минимален размер, а след изчисляването му се изплаща действителния размер на пенсията. Поради тази причина средните основни размери на новоотпуснатите пенсии за 2013 г. в момента не са налични и ще бъдат обявени към средата на 2014 г., когато и на последните новоотпуснати пенсии за 2013 г. бъде изчислен действителен размер.

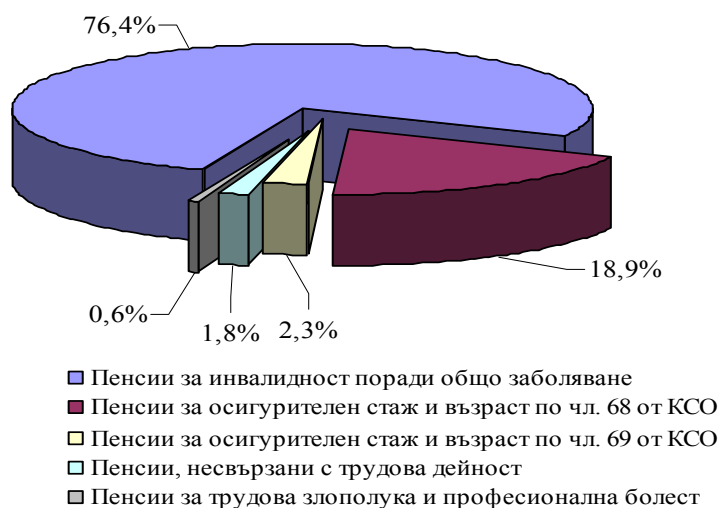
Пенсионирани се лица през 2013 г. с наследствени пенсии

1. Брой на пенсионираниите се лица с наследствени пенсии през 2013 г. по вида на отпуснатата им пенсия

Броят на новоотпуснатите наследствени пенсии през 2013 г. е 9 770 (с 3 899 или 28,5 на сто по-малко спрямо 2012 г.). От тях 7 465 лица са с наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване с 3 066 (29,1 %) по-малко в сравнение с 2012 г.; 1 850 – с наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст чл. 68, с 555 (23,1 %) по-малко спрямо 2012 г.; 224 – с наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст чл. 69, със 166 (42,6 %) по-малко в сравнение с 2012 г. и 55 – с наследствена пенсия от фонд “Пенсии за трудова злополука и професионална болест”, със 75(57,7 %) по-малко в сравнение с предходната година. Новоотпуснатите наследствени пенсии, изплащани от Републиканския бюджет са 174, с 33 по-малко (15,9 %) спрямо 2012 г.

Значителното намаление в броя на новоотпуснатите наследствени пенсии през 2013г. се дължи на промяна в чл. 82, ал. 1 от КСО. От началото на 2013 г. правото на наследствена пенсия на наследника (съпруг/га) се определя по отношение на неговата възраст за пенсиониране по чл. 68, ал. 1, а не по отношение на възрастта за пенсиониране по чл. 68, ал. 1 в момента на отпускане на наследствената пенсия.

Фиг. 5 Относителен дял на новоотпуснатите наследствени първи пенсии

2. Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати наследствени пенсии през 2013 г. по възраст

В Таблица 6 е показано разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път наследствени пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 през 2012 г. и 2013 г. Докато през 2012 г. най-голям дял сред новоотпуснатите наследствени пенсии имат пенсионерите на възраст между 55 г. и 59 г., то през 2013 г. най-голям дял имат тези на възраст между 60 и 64 г. От получаващите наследствена пенсия на тази възраст 604 са жени и 125 мъже.

Таблица 6. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път наследствени пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 през 2012 г. и 2013 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2012 г.		2013 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	2 405	100,0%	1 850	100,0%
до 44 г.	249	10,4%	209	11,3%
от 45 г. до 49 г.	2	0,1%		
от 50 г. до 54 г.	5	0,2%	1	0,1%
от 55 г. до 59 г.	1 331	55,3%	665	35,9%
от 60 г. до 64 г.	614	25,5%	729	39,4%
от 65 г. до 69 г.	110	4,6%	146	7,9%
от 70 г. до 74 г.	38	1,6%	47	2,5%
от 75 г. до 79 г.	23	1,0%	25	1,4%
над 80 г. и повече	33	1,4%	28	1,5%

В Таблица 7 е показано разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път наследствени пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2012 г. и 2013 г. При тези с наследствени пенсии поради инвалидност за общо заболяване най-голям процент са на възраст между 55 г. и 59 г.

Таблица 7. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за пръв път наследствени пенсии през 2012 г. и 2013 г. за инвалидност поради общо заболяване

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2012 г.		2013 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	10 531	100,0%	7 465	100,0%
до 44 г.	3 936	37,4%	3 805	51,0%
от 45 г. до 49 г.				
от 50 г. до 54 г.	1	0,01%	2	0,03%
от 55 г. до 59 г.	5 334	50,7%	2 294	30,7%
от 60 г. до 64 г.	1 161	11,0%	1 225	16,4%
от 65 г. до 69 г.	86	0,8%	115	1,5%
от 70 г. до 74 г.	8	0,1%	14	0,2%
от 75 г. до 79 г.	4	0,04%	3	0,04%
над 80 г. и повече	1	0,01%	7	0,1%